

Anasimyia Waterzweefvliegen

MR

Middelgrote vliegen (7-11 mm) met grijze lengtestreepjes op borststukrug. Achterlijf zwart met gele of witachtige, vaak grijs bestoven gekromde vlekken of driehoeken. Schenen op midden en top met zwarte ringetjes. De ogen van het mannetje raken elkaar niet.

Taxonomie en determinatie

Voor een revisie van de Europese soorten en afbeeldingen van mannelijke genitaliën, zie Claussen & Torp (1980). Larven van enkele soorten zijn beschreven door Hartley (1961), maar door de latere revisie is niet meer duidelijk om welke soorten het in deze beschrijvingen precies gaat. De Nederlandse soorten zijn met alle gangbare determinatiewerken gemakkelijk te onderscheiden.

Verspreiding

Holarctisch en afrotropisch, met circa tien palearctische en zes Europese soorten, waarvan er vijf in Nederland voorkomen.

Ecologie

De vliegen zijn altijd in de buurt van water met een rijke oeverbegroeiing te vinden en bezoeken verschillende soorten bloemen. Ze komen veelal voor bij matig voedselrijk water (behalve *A. lunulata*), vaak met meerdere soorten bij elkaar. Er zijn subtiele habitatverschillen, zoals verschillen in zuurgraad van het water en de aan- of afwezigheid van bomen bij de oevers.

De larven leven in het water in rottend plantaardig materiaal, vaak in of tussen lisdodde (HARTLEY 1961). Alle soorten overwinteren als volgroeide larve en zijn binnen een jaar volwassen.

Anasimyia contracta Ingesnoerde waterzweefvlieg

MR

Vrij grote, slanke *Anasimyia* met achterlijfsvlekken in de vorm van hockeysticks. Lijkt het meest op *A. transfuga*, maar vlekken op rugplaatje 2 staan dichter bij elkaar, met name bij vrouwtje, vanwege het ingesnoerde tweede segment. Lengte 7-10,5 mm.

Verspreiding en vliegtijd

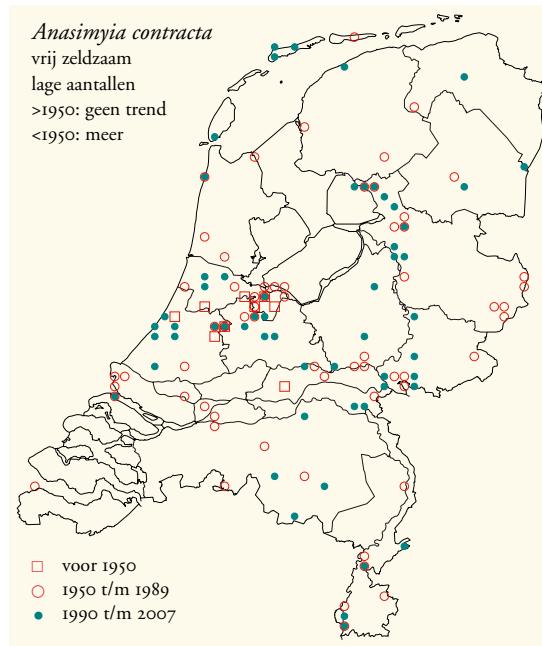
Palearctisch. Van West-Europa tot in Rusland. In Europa van Midden-Scandinavië tot aan de Middellandse Zee.

In ons land vrij zeldzaam tot vrij algemeen in het kust- en het rivierengebied, daarbuiten zeldzaam.

Twee generaties.

Ecologie

Rijk begroeide oevers van stilstaand, matig voedselrijk tot voedselrijk water, vaak met lisdodde en met struweel en bos in de omgeving. Mannetjes hebben, net als *A. transfuga*, territoria tussen de oevervegetatie. Ze maken vanaf bladeren (van bijvoorbeeld lisdodde) snelle vluchten laag boven het water en keren weer naar dezelfde plek terug. Vrouwtjes vliegen vlak boven het water en laag door de vegetatie.

De larve is niet beschreven, maar zie *A. transfuga*. Bij Winterswijk zijn eind april en begin mei larven en poppen gevonden tussen bladscheden van grote lisdodde (pers. obs. J. van Steenis). In Duitsland zijn begin juni twee larven gevonden in de ondiepe oeverzone (circa 20 cm) van een vrij kleine voedselrijke plas. Ze bevonden zich iets onder de waterspiegel tussen bladscheden van bijna vergane grote lisdodde. Deze larven zijn opgekweekt (pers. obs. J. & W. van Steenis).

Summary – Scarce. More common before 1950, no trend since. Marsh vegetation at (moderately) eutrophic water, often with *Typha* and in the vicinity of shrubs or trees. Larvae and pupae were found in April and May slightly below the water surface between decaying leaf sheets of *Typha latifolia*.

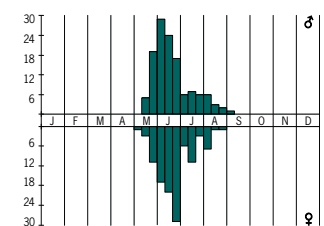

Anasimyia interpuncta Bokserwaterzweefvlieg

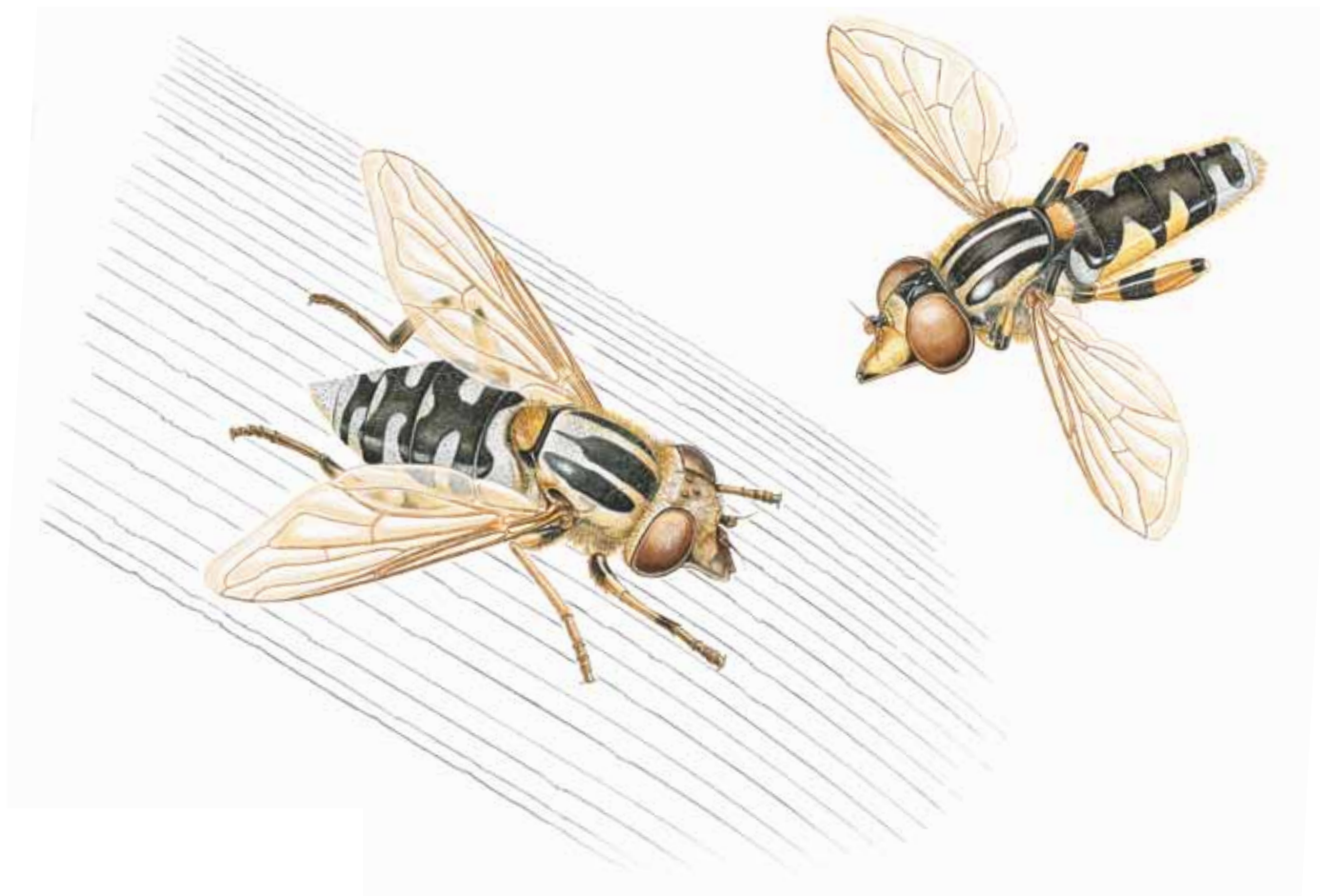
MR

Vrij grote *Anasimyia* met enigszins hoekige, geelgrijze boogjesparen op achterlijf. Gezicht minder verlengd dan bij *A. lunulata*, maar dit is variabel en niet altijd even duidelijk. Mannetje met zwarte tekening op rugplaatje 5 in de vorm van de letter H. Lengte 8,5-11 mm.

Anasimyia interpuncta
vrouwtje.

Anasimyia contracta

Anasimyia lineata.

Het mannetje in baltsvlucht voor het zittende vrouwtje.

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot in Rusland. In Europa van Noord-Scandinavië tot Noord-Frankrijk en de Balkan. Zuidelijke areaalgrens slecht bekend vanwege verwarring met *A. lunulata*.

In Nederland vrij algemeen, met name in het kustgebied, daarbuiten vrij zeldzaam.

Twee generaties.

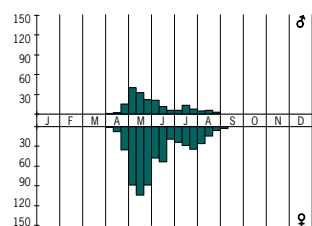
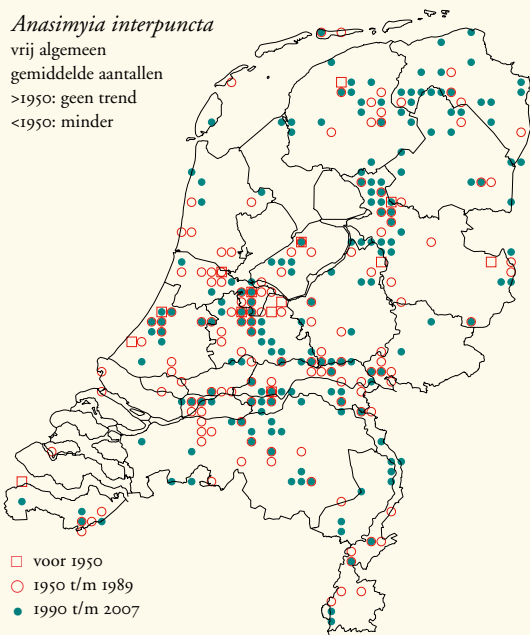
Ecologie

Moerassen, plassen en poelen met een dichte oevervegetatie van lisdodde en andere hoge moerasplanten. Het water is matig voedselrijk, niet zuur en wordt niet beschadwd door bomen. De soort komt bijvoorbeeld voor in laagveenmoerassen, uiterwaarden en zonbeschenen poelen in bosweides.

Er zijn meer dan twee keer zo veel vrouwtjes als mannetjes gevangen, in tegenstelling tot de andere *Anasimyia*-soorten. Dit hangt mogelijk samen met het gedrag: mannetjes vliegen snel en grillig laag boven het water, waardoor ze moeilijk te vangen zijn. Vrouwtjes houden zich vaker tussen de oevervegetatie op, maar ook zij vliegen wel laag over het water op zoek naar eilegplekken. Beide seksen zitten veel op bloemen, ook ver van de oever.

Hartley (1961) beschreef de larve van *Anasimyia 'lunulata'*. Hij vond er begin juni één in Engeland in een vijver met een dichte begroeiing van lisdodde. Omdat destijds *A. interpuncta* en *A. lunulata* nog niet als aparte soorten werden beschouwd, is het gezien de zeldzaamheid van *A. lunulata* in Engeland (BALL & MORRIS 2000) waarschijnlijk dat Hartley's beschrijving *A. interpuncta* betreft.

Summary – Fairly common. Less common before 1950, no trend since. Densely vegetated, unshaded, moderately eutrophic, non-acid marshes and edges of ponds and pools, preferably with *Typha*.

Anasimyia interpuncta

Anasimyia lineata Snuutwaterzweefvlieg

MR

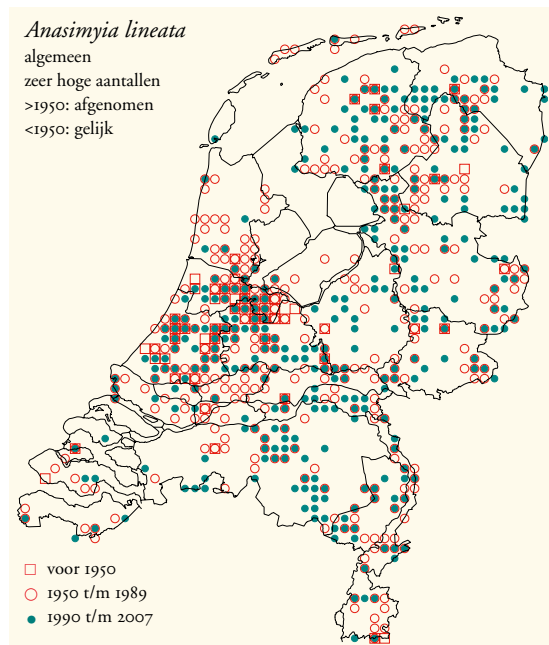
Vrij kleine *Anasimyia*, te herkennen aan de lange spitse snuit. Mannetje met vrij grote gele vlekken op rugplaatjes 2-3, vrouwtje met geelgrijze boogjes op achterlijf. Lengte 8-9 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa via Siberië tot aan de Grote Oceaan. In Europa van Noord-Scandinavië tot de Pyreneeën en de Middellandse Zee.

In Nederland overal algemeen, met name in het westen en noorden. Op de binnenlandse zandgronden schaarser, maar ook daar plaatselijk talrijk. Sinds 1950 afgenomen, mogelijk als gevolg van verdroging.

Twee generaties.

Ecologie

Uiteenlopende stilstaande en langzaam stromende, soms vrij voedselrijke watertypen. Voorkeur voor open en venige gebieden, komt bijvoorbeeld veel voor langs sloten in veenweidegebieden. De minst kritische soort van het genus.

Beide seksen bezoeken diverse soorten bloemen, zoals boterbloemen, gele plomp en waterdrieblad. Mannetjes op zoek naar een vrouwtje vliegen laag, langzaam en schommelend door de vegetatie, vaak boven het water. Bij de opvallende balts vliegt een mannetje wiebelend op enkele centimeters afstand in een boog om het zittende vrouwtje heen, steeds met de kop naar haar gericht. Het vrouwtje houdt hierbij de vleugels wijd en beweegt de achterlijfspunt op en neer. Nu en dan duikt het mannetje naar het vrouwtje, waarbij hij haar regelmatig aanraakt (LANKREIJER 1997). Het mannetje kan zich hierbij vergissen, zoals bleek uit een waarneming van een mannetje *A. lineata* dat baltste voor een *Helophilus pendulus* (seks onbekend, KOESE 1999). Voor een foto van de paring zie hoofdstuk 3, fig. 17.

De larven leven in rottende plantenresten langs oevers vlak onder het wateroppervlak, bijvoorbeeld tussen wortels van lisdodde of riet (HARTLEY 1961, pers. obs. M. Reemer).

Anasimyia lineata vrouwtje, bezig zich schoon te poetsen van het stuifmeel.

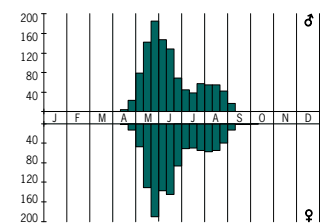
Summary – Common. Decreased since 1950. Near various types of stagnant or slow flowing water.

Anasimyia lunulata Zoenwaterzweefvlieg

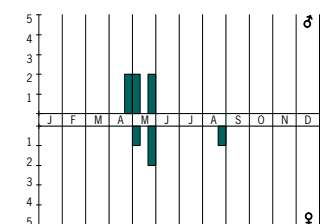
MR

Vrij kleine *Anasimyia* met geelgrijze, gelijkmatig gebogen boogjesparen op achterlijf. Gezicht vrij sterk naar voren verlengd, meer dan bij *A. interpuncta* maar minder dan bij *A. lineata*. Mannetje met zwarte V op rugplaatje 5. Lengte 7-10 mm.

Literatuurvermeldingen van voor 1980 hebben grotendeels betrekking op *A. interpuncta*, die pas sindsdien van *A. lunulata* onderscheiden wordt (CLAUSSEN & TORP 1980).

Anasimyia lineata

Anasimyia lunulata

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot in Japan. In Europa van Noord-Scandinavië tot Noord-Frankrijk en de Balkan. Exacte zuidelijke arealgrens nog onduidelijk vanwege verwarring met *A. interpuncta*.

In Nederland zeer zeldzaam en sterk bedreigd; recent alleen gevonden in de Wieden (1995) en bij Zwolle (1987, 1995) (SMIT 2000). Oudere vindplaatsen zijn Breda (1967) en Wageningen (1942).

Aantal generaties per jaar onduidelijk en exacte vliegperiode met de weinige gegevens niet goed te bepalen.

Ecologie

Matig voedselarme moerassen met bijvoorbeeld holpijp, snavelzegge en waterdrieblad. In de Wieden in trilveenvegetaties.

De vliegen zitten op oevervegetatie of boven het water uitstekende planten of vliegen laag over het water.

Onvolwassen stadia onbekend, maar zie *A. interpuncta*.

Summary – Very rare. No apparent trends. Strongly threatened. Oligo-mesotrophic marshes, with e.g. *Carex rostrata*, *Equisetum fluviale* and *Menyanthes trifoliata*.

Anasimyia transfuga Rechte waterzweefvlieg

MR

Grote slanke *Anasimyia* met achterlijfsvlekken in de vorm van hockeysticks. Lijkt veel op *A. contracta*, maar vlekken op rugplaatje 2 verder uit elkaar. Vermeldingen in de literatuur van voor 1980 kunnen *A. contracta* betreffen. Lengte 9-11 mm.

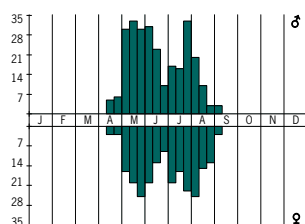
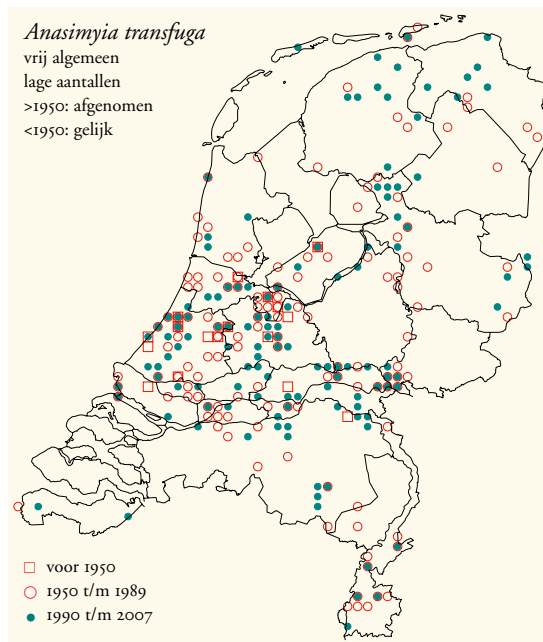
Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot in Siberië. In Europa van Noord-Scandinavië tot Midden-Frankrijk en berggebieden van Zuid(oost)-Europa.

In Nederland vrij algemeen in kust- en rivierengebied, elders

Anasimyia transfuga

vrij algemeen
lage aantallen
>1950: afgenomen
<1950: gelijk

Anasimyia transfuga

schaarser. Sinds 1950 afgenomen, mogelijk als gevolg van verdroging.

Twee generaties.

Ecologie

Bij matig voedselrijk water, vaak op enigszins beschutte plaatsen, bijvoorbeeld bij bospoelen en sloten langs bosranden in venige gebieden. Ook vrij algemeen bij sloten en poelen in uiterwaarden.

Mannetjes hebben territoria tussen oevervegetatie. Ze zitten op bladeren en maken van hieruit snelle verkenningsvluchten, waarna ze weer naar de zelfde plek terugkeren. Vrouwtjes vliegen vaak laag door de vegetatie, vlak boven het water. Bloembezoek is waargenomen op boterbloem, gewone berenklauw, valeriaan, watereppe en waterscheerling.

De larve is gevonden tussen de wortels van lisdodde (HARTLEY 1961). Het is echter niet uitgesloten dat dit de pas in 1980 van *A. transfuga* onderscheiden *A. contracta* betrof.

Summary – Fairly common. Decreased since 1950. Near moderately eutrophic water, often somewhat sheltered, e.g. near forest pools and ditches along forest edges. Also near ditches and pools in floodplains.

Arctophila Fophommels

WR

Grote tot zeer grote (13-20 mm), brede, op hommels gelijkende vliegen. Gezicht naar beneden verlengd, antenneborstel bepluimd, vleugel met donkere vlek op het midden, achterdij verdikt, vooral bij mannetje.

Taxonomie en determinatie

Thompson et al. (2000) beschouwen het genus *Arctophila* als een subgenus van *Sericomyia*, maar omdat dit door hen niet onderbouwd is blijven wij onderscheid maken. De Nederlandse soorten zijn met alle gangbare determinatiewerken gemakkelijk te onderscheiden.

Verspreiding

Genus met drie palearctische, drie nearctische, een oriëntaalse en twee neotropische soorten (PECK 1988, THOMPSON ET AL. 2000). In Europa drie soorten, waarvan twee in Nederland. Beide Nederlandse soorten hebben jaarlijks (vermoedelijk) een generatie.

Ecologie

De soorten worden geassocieerd met vochtige bossen met beekjes. Over hun biologie is weinig bekend. De levenswijze van de larve is onbekend, maar deze leeft waarschijnlijk in water (STUBBS & FALK 1983). Het overwinteringsstadium is onbekend.

Arctophila bombiformis Grote fophommel

WR

Grote *Arctophila*, lijkt op aardhommel (*Bombus terrestris*). Het voorste kwart van de borststukrug en het hele schildje